

Renkum, supermarktlोकatie - AAI

ADC Rapport 130

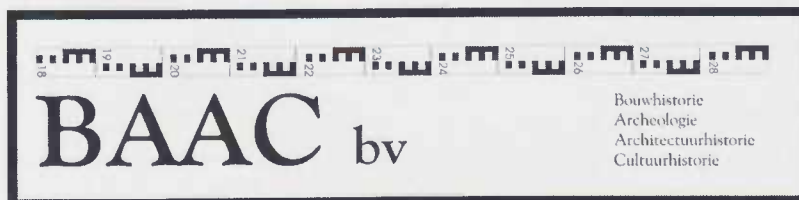
Archeologisch
Diensten Centrum

Een Archeologische Inventarisatie van een supermarktlocatie in Renkum

H.M. van der Velde

met bijdragen van

M.L.J. Bimmel
S.R. Masselink
W. van Zijverden

Colofon

ADC Rapport 130

Een Archeologische Inventarisatie van een supermarktllocatie in Renkum

Auteur: H.M. van der velde

Met bijdragen van M.L.J. Bimmel, S.R. Masselink en W. van Zijverden

In opdracht van: Planoform

Ontwerp: 1 Nacht IJs (Hans Blom) Amersfoort

Foto's en tekeningen: ADC, tenzij anders vermeld

© ADC, Bunschoten, juni 2002

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ISBN 90-5874-11-84

Archeologisch Diensten Centrum

Tel 033-299 81 81

Energieweg 14

3751 LT Bunschoten

Fax 033-299 81 80

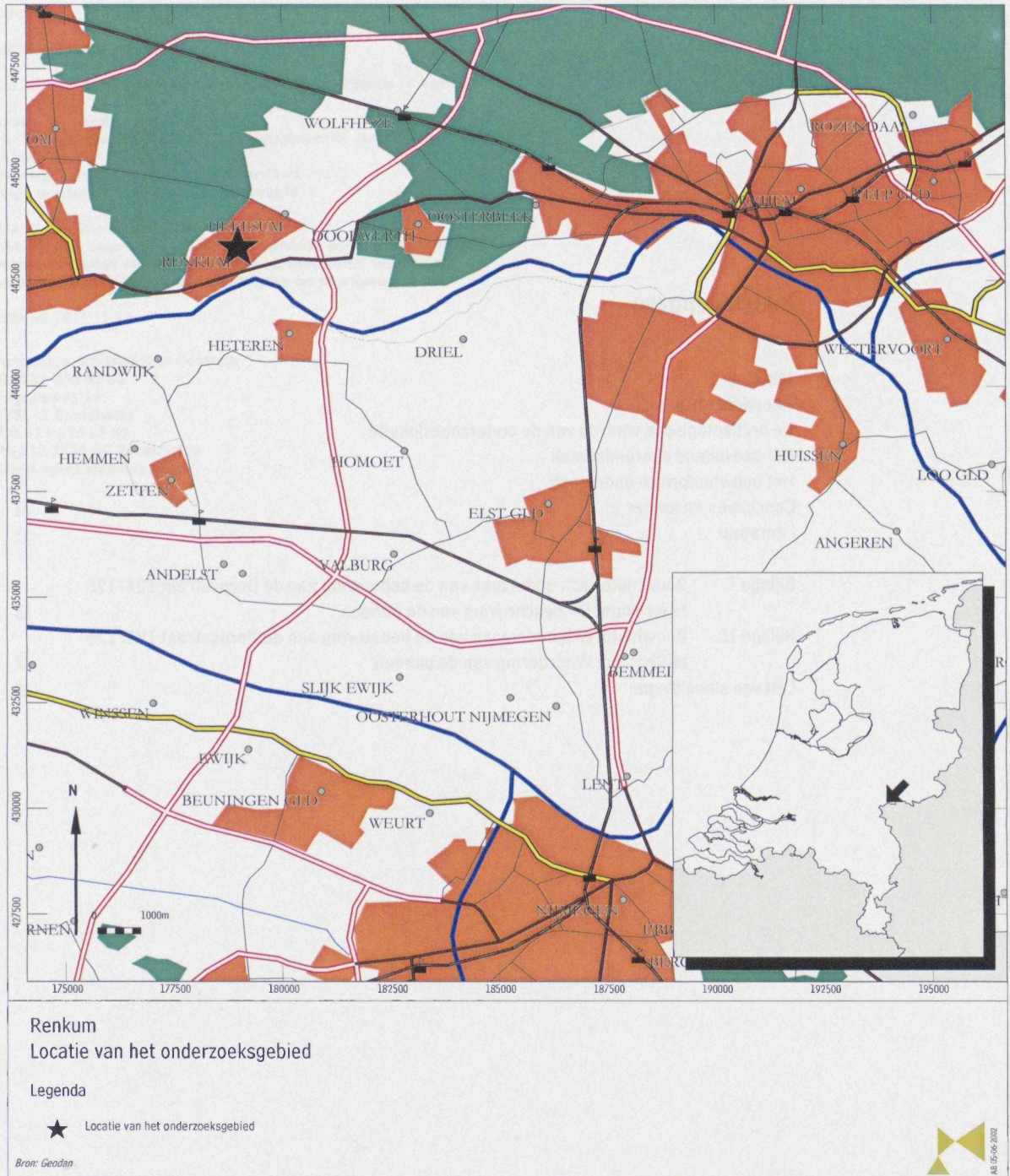
Pb 112 3750 GC Bunschoten

Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Het onderzoeksgebied	6
De archeologische waarde van de onderzoekslokatie	7
Het aanvullend booronderzoek	9
Het bouwhistorisch onderzoek	10
Conclusies en advies	11
Literatuur	11
Bijlage I. Bouwhistorisch onderzoek van de bebouwing aan de Dorpsstraat 124/126 te Renkum: De beschrijving van de panden	13
Bijlage II. Bouwhistorisch onderzoek van de bebouwing aan de Dorpsstraat 124/126 te Renkum: Waardering van de panden	17
Lijst van afbeeldingen	19

Afb. 1

Inleiding

In opdracht van Planoform heeft het Archeologisch Diensten Centrum (ADC) in samenwerking met het bureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie (BAAC bv) een bouwhistorische verkenning, een Standaard Archeologische Inventarisatie (SAI) en een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) uitgevoerd op een toekomstige bedrijfslokatie in Renkum.

Op dit moment bestaat het perceel, dat aan de Dorpstraat ligt, uit een parkeerterrein en staan er enkele panden.

Het onderzoek heeft tot doel om de eventueel aanwezige archeologische waarden in kaart te brengen en op basis daarvan een advies te formuleren met betrekking tot het uitvoeren van eventueel archeologisch vervolgonderzoek. Doel van het bureauonderzoek was vast te stellen of er al archeologische meldingen bekend waren over het gebied of in de nabijheid daarvan. Vaak geven deze waarnemingen al een goede indicatie van de te verwachten archeologische resten in de ondergrond. Daarnaast is aan de hand van geomorfologisch kaartmateriaal getracht de lokatie in het landschap te situeren. Met behulp van enkele controleboringen is het landschap en de bodemopbouw van het de onderzoekslokatie in detail bestudeerd. Omdat er mogelijk nog bouwhistorische waarden in de panden aanwezig zijn was ook het uitvoeren van een bouwhistorische verkenning noodzakelijk.

Het onderzoek is uitgevoerd door H.M. van der Velde en W. van Zijverden (ADC). Het bouwhistorisch onderzoek berustte bij M.L.J. Bimmel en S.R. Masselink (BAAC). Contactpersoon namens de opdrachtgever was dhr M. Kamp.

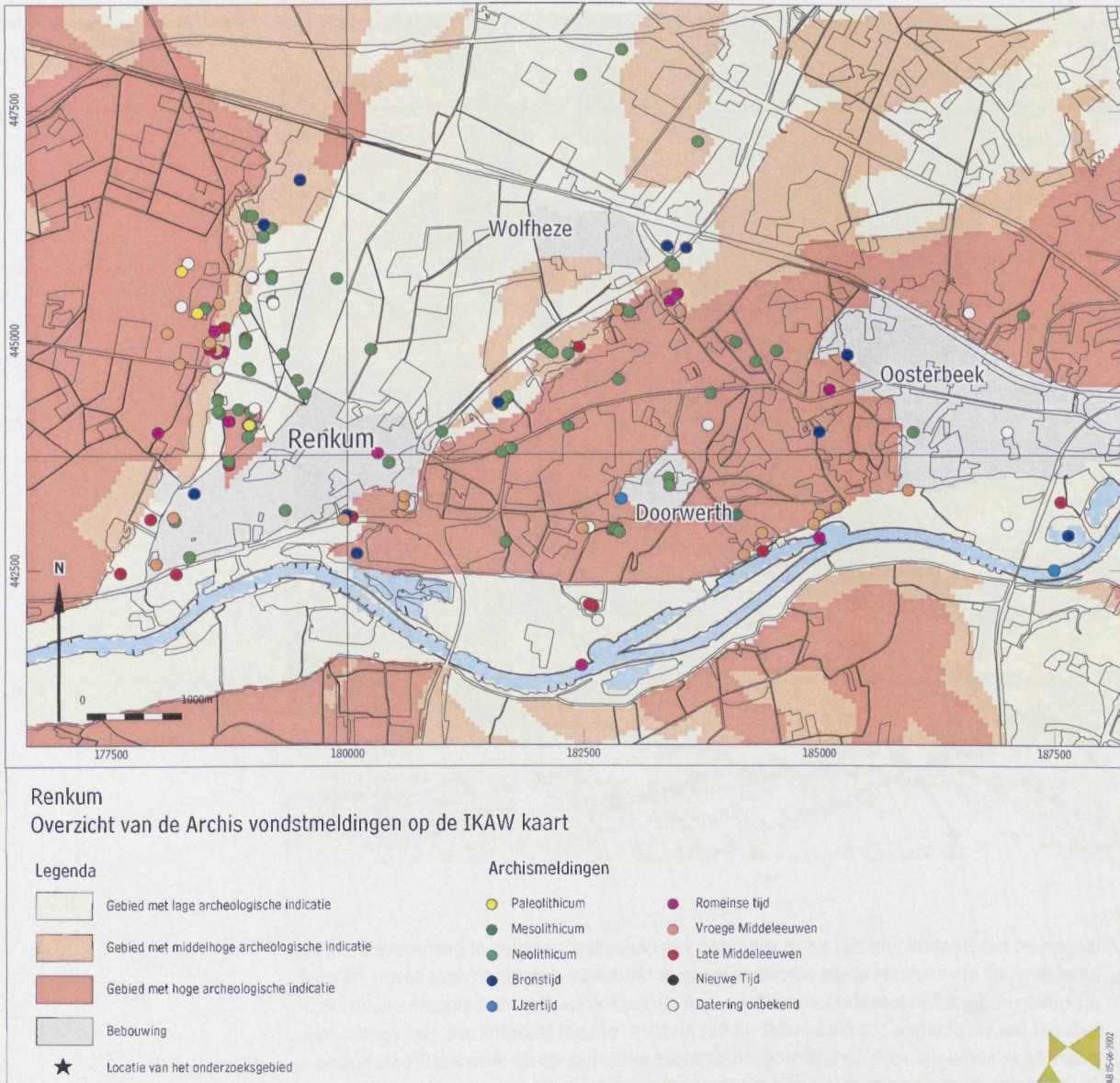
Het onderzoeksgebied

De lokatie is gelegen in het centrum van Renkum op de uitlopers van de Veluwe. De Veluwe is een stuwwal. Deze is ontstaan tijdens de Saale ijstijd (200.000 tot 130.000 jaar geleden). De grote ijsmassa's drukten gedeeltes in het landschap omhoog. Hierdoor werden stuwwallen gevormd.

De ondergrond van de stuwwallen bestaat uit verscheidene bodemtypes. Dit heeft te maken met de variatie in hoogte in het landschap en gebeurtenissen tijdens de ijstijden. Behalve plateau's en terrassen komen er ook smeltwatergaten en dalen voor. Deze zijn ontstaan als gevolg van erosie van de smeltende ijskappen. De lokatie ligt op een vlakte met sandr-afzettingen. Sandr afzettingen bestaan uit geërodeerd materiaal dat door de smeltwaterstromen is afgezet. Het gaat veelal om verspoelde keileemlagen en grindbanken.

Ook de vegetatie op de stuwwal is in de loop der jaren veranderd. Na afloop van de laatste ijstijd (ca 9000 jaar geleden) heerste er een toendraklimaat. Gedurende het Holoceen (vanaf 9.000 jaar geleden) begon het warmer te worden. In eerste instantie ontwikkelden zich dennenbossen gedurende het Mesolithicum, vervolgens loofbossen. Gedurende de Brons- en IJzertijd ontstond het wintereiken-berkenbos dat op enkele plaatsen nog terug te vinden is.

Afb. 2

De archeologische waarde van de onderzoekslocatie

Om de archeologische waarde van gebieden vast te stellen maken is gebruik gemaakt van geomorfologische kaarten, historisch kaartmateriaal en de archeologische databestanden van het Archeologische Informatie Systeem (ARCHIS).

Bij het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied speelt de bodemopbouw een belangrijke rol. Achterhaald moet worden welke waarde de (pre)historische mens toegekend heeft aan het landschap. Voor prehistorische landbouwers is dat dikwijls goed te achterhalen. De waarde werd voor een belangrijk gedeelte bepaald door de vruchtbaarheid van de bodem en de ligging ten opzichte van water. Voor jagers-verzamelaars is dat veel moeilijker te achterhalen. Bij hun keuze speelde een gevarieerdheid aan landschappen, zodat er optimaal verzameld kon worden, een grote rol. Ook de aanwezigheid van jachtwild was waarschijnlijk een belangrijke factor. Nog moeilijker is om vast te stellen wat de betekenis was van het landschap voor de toenmalige bewoners. Bepaalde landschapstypes kunnen soms een bijna rituele functie krijgen. Dit was bijvoorbeeld het geval tijdens het Neolithicum en de Bronstijd op de stuwwal bij Nijmegen. Hier ontstond een dodenlandschap dat bestond uit duidelijk gemarkeerde grafmonumenten. De hoge en duidelijk zichtbare ligging zal hierbij een belangrijke rol hebben gespeeld.¹ In Renkum en de nabije omgeving zijn regelmatig archeologische resten aangetroffen. Er zijn 154 waarnemingen bekend uit de gemeente. Veel daarvan liggen in de nabije omgeving van de onderzoekslocatie.

Het betreft vooral meldingen uit het Neolithicum, Bronstijd en de Middeleeuwen. De meeste

1. Fontijn & Cuypers, 1999, 60 vv.

Afb. 3 Renkum en omgeving in 1872 (bron chromotopografisch kaart).

meldingen uit het Neolithicum zijn losse vondsten van (vuur)stenen bijlen of grafheuvels. Nu is het altijd moeilijk om de context van stenen bijlen te achterhalen aangezien deze zowel als graf-gift als ook in nederzettingencontext kunnen worden aangetroffen. Over het algemeen blijkt echter toch dat het verploegde graven betreft uit het Midden- of Laat Neolithicum. Het voorkomen van graven kan samenhangen met de landschappelijke situering, op de stuwwal. Zoals hierboven is geschetst, is een relatie met een dodenlandschap of de clustering van graven langs prehistorische wegen niet uitgesloten. Gezien de ligging van het onderzoeksgebied, op de sandr vlakte, is het niet uitgesloten dat ook in het onderzoeksgebied grafheuvels hebben gelegen. De vondstmeldingen uit de Brons-, IJzertijd en Romeinse tijd hangen samen met nederzettingenlokaties. In veel gevallen moeten deze gezocht worden op de onderflanken van de stuwwal. Zo is in Rhenen, industriegebied Remmerden, in een smeltwaterdal met sandr afzettingen, een nederzetting uit de Bronstijd en IJzertijd opgegraven.² Het is derhalve mogelijk dat er bewoningssporen kunnen worden aangetroffen in de ondergrond van het onderzoeksgebied. De meldingen uit ARCHIS die betrekking hebben op vondsten uit de Middeleeuwen, hangen samen met het ontstaan van het huidige dorp Renkum. Historisch kaartmateriaal laat zien dat ter plaatse van het onderzoeksgebied de ligging van het oude dorp verwacht mag worden. Op basis van de chromotopografische kaart van 1872 kan Renkum worden gekarakteriseerd als weg-dorp, mogelijk ontstaan door clustering van boerderijen langs een doorgaande weg, de voorloper van de huidige provinciale weg N225. De vroegste vermelding van de plaatsnaam Renkum (Radengheim) dateert uit 970. De plaatsnaam moet vermoedelijk worden geïnterpreteerd als woonplaats van een zekere Rado. Over de herkomst van deze historische figuur weten we weinig.

Op basis van de beschikbare archeologische gegevens kunnen nederzettingssporen uit de metaaltijden en/of Late Middeleeuwen verwacht worden op de lokatie. Wel is het echter zo dat de kans groot is dat eventueel aanwezige archeologische resten zwaar verstoord zullen zijn als gevolg van bouwactiviteiten die vanaf de Late Middeleeuwen regelmatig moeten hebben plaatsgevonden. Voor deze lokatie geldt dit in het bijzonder aangezien hier geen esdek is opgeworpen waardoor eventueel aanwezige archeologische resten beter geconserveerd zouden zijn geweest.

Het aanvullend booronderzoek

Behalve een literatuurstudie zijn ook drie boringen geplaatst op de onderzoekslocatie. Vastgesteld kon worden dat het profiel in alle drie de boringen verstoord is tot een diepte van 1,20 meter. Aangezien sandr afzettingen vaak aan grote erosie onderhevig zijn, betekent deze verstoringdiepte dat er geen archeologische resten in de ondergrond verwacht kunnen worden.

Afb. 4

Het bouwhistorisch onderzoek

In het pand Dorpsstraat 124/126 in Renkum is een bouwhistorische verkenning uitgevoerd door BAAC bv.

Vanwege de korte tijd die beschikbaar was voor veldonderzoek, het ontbreken van een bouwdoos in het gemeentelijk archief van Oosterbeek en de beperkingen die de afwerking van het pand met zich meebrachten, zijn de bevindingen die in dit rapport zijn opgesteld noodgedwongen van voorlopige aard en incompleet. Door eigendoms geschillen was bovendien Dorpsstraat 124, het linkergedeelte van het woonhuis, niet toegankelijk voor onderzoek en daarom zijn hier slechts aannames over in het rapport opgenomen (voor de beschrijving zie bijlage 1). Onze dank gaat uit naar mevr. Beekhuizen, mede-eigenaresse van Dorpsstraat 126, voor de verleende gastvrijheid.

De bouw van het pand is terug te traceren tot in de 17^e eeuw. Toen werd er een kortgevelboerderij gebouwd. Hiervan werd in de 18^e of 19^e eeuw het woongedeelte verfraaid en vergroot. Mogelijk is in deze periode ook de schuur op verschillende plaatsen gewijzigd of gerepareerd. Tevens kan het zijn dat de muren van de schuur zijn versteend of vernieuwd. In de 19^e en 20^e eeuw werd op het achterterrein een schuur gebouwd. In deze periode zijn in het woon- en bedrijfs gedeelte vernieuwingen aangebracht betreffende afwerking in het interieur en de opsplitsing van het woongedeelte, waarmee de centrale gang buiten gebruik werd gesteld. De rechterzijgevel van het bedrijfs gedeelte werd naar binnen geplaatst en tegen de achtergevel werd een open wagenschuur gebouwd.

Afb. 5 Voorgevel en rechterzijgevel
(foto BAAC).

Conclusies en advies

archeologie

Op basis van het bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat de archeologische potentie van het onderzoeksgebied hoog moet zijn geweest. Dit komt niet alleen door de ondergrond, die bestaat uit sandr afzettingen, waarvan gebleken is dat deze zeer geliefd is geweest als woon- of begraafplaats gedurende de pre- en protohistorie. Het wordt ook bevestigd door het grote aantal meldingen uit ARCHIS dat wijst op de grote archeologische rijkdom van de gemeente Renkum. Het gebruik van de grond vanaf de Late Middeleeuwen, toen de onderzoekslokatie deel uitmaakte van het middeleeuwse dorp Renkum, maar waarschijnlijk vooral vanaf de Nieuwe Tijd, heeft er echter toe geleid dat er geen archeologische resten meer verwacht mogen worden. Dit werd bevestigd door een booronderzoek waarbij bleek dat het gebied tot 1,20 m beneden maaiveld is omgezet.

Het ADC adviseert daarom om af te zien van het uitvoeren van een archeologisch vervolgonderzoek.

Bouwhistorie (bijlage 2)

Het pand aan de Dorpsstraat 124/126 betreft een boerderij waarvan de eerste constructieelementen uit de 17^e eeuw dateren. Tezamen met de overige bebouwing is het een monumentwaardige boerderij die behouden dient te blijven.

Om de bouwhistorische waarde nader te kunnen vaststellen zou een uitgebreider onderzoek moeten worden uitgevoerd. Hierdoor kan beter inzicht worden verkregen in de geschiedenis van het pand en kunnen de tijdens de verkenning opgeroepen vragen beantwoord worden.

Mocht het toch noodzakelijk zijn om het pand te slopen dan is het maken van een sloopdocumentatie gewenst. Dan kan ook dendrochronologisch onderzoek worden uitgevoerd waardoor beter inzicht wordt verkregen in de bouwfaserings van het pand.

LITERATUUR

Fontijn, D.R. & A.G.F.M. Cuypers, 2001: Prehistoric stone circles, stone platforms and a ritual enclosure from Nijmegen, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 43, Amersfoort, 33-69.

Jongste, P.F.B., 2001: *Rhenen-Remmerden, AAO en DO*, Bunschoten (ADC rapport 92)

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Bijlage 1 Bouwhistorisch onderzoek van de bebouwing aan de Dorpsstraat 124/126 te Renkum: De beschrijving van de panden

Inleiding

Het woongedeelte was oorspronkelijk één geheel op een diep rechthoekig perceel, momenteel is het opgedeeld in twee woonhuizen, met een symmetrische opzet langs een centrale gang. Het huis heeft een kelder met kruis-graatgewelf tegen de rechterzijgevel, een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak met dakschild aan de rechterzijde. Het dak is gedekt met rode en gesmoorde oud Hollandse pannen.

Het bedrijfs gedeelte staat haaks op het woonhuis en heeft een ankerbalkconstructie met drie eiken gebinten. De stalindeling, met mestgoot en stalrepels is opgezet langs de stijlen van het derde gebint na de achtergevel. Boven dit gedeelte bevindt zich de hooizolder.

Op het achterterrein van het perceel staat een schuur uit de eerste helft van de 19^e eeuw. Deze schuur, op een rechthoekige plattegrond, bestaat uit een begane grond en een zoldering onder een met gesmoorde oud Hollandse pannen gedekte mansardekap. De kap heeft een eenvoudige grenen kapconstructie.

Naast deze schuur bevindt zich een overkapping die mogelijk het dak heeft gevormd van een thans afgebroken schuur.

Exterieur

Voorgevel

De in oorsprong symmetrisch opgezette voorgevel is opgetrokken in kruisverband met knipvoegen en heeft een natuurstenen geverfde plint met frijnslag. De gevel lijkt aan de linkerzijde ingekort, vanwege de onregelmatigheid in de symmetrie door het ontbreken van de uitgemetselde hoekliseen die zich wel op de rechterhoek bevindt. Binnen de beperkingen van dit onderzoek is dit echter niet met zekerheid te stellen.

In het midden van de gevel bevindt zich de 20^e-eeuwse voordeur met een glas-in-lood bovenlicht uit de jaren '30 van de 20^e eeuw. Het kozijn van de deur is ouder en heeft hardstenen neuten. Het glas-in-lood bovenlicht van de deur is halverwege de 20^e eeuw in de plaats gekomen van een bovenlicht met een levensboom. Aan weerszijden van de deur bevindt zich een enkel schuifvenster met glas-in-lood bovenlicht en luiken en een houten onderdorpel met zinkbedekking. Deze vensters bestaan uit 20^e-eeuwse ramen in oudere kozijnen en waren tot in de 20^e eeuw 6-ruits schuiframen. Zowel de deur als de vensters hebben anderhalf steens strekken, waarvan de koppen zijn uitgevoerd in gele baksteen. Het venster rechts is in de 20^e eeuw gedeeltelijk vernieuwd en is momenteel een vast raam met een vast bovenlicht.

De ventilatieroosters voor de begane grond vloer bevinden zich in de stoep, wat betekent dat het maaiveld en de stoep behoorlijk zijn gestegen.

De gevel eindigt met een houten lijst onder een bakgoot op eenvoudig geprofileerde klossen. In het dak zijn in de vroege 20^e eeuw drie dakkapellen met wangen, een timpaan en 4-ruits draairamen aangebracht. Bij plaatsing van de dakkapellen is geen rekening gehouden met de symmetrie, maar met de ruimtelijke indeling onder het dak, hetgeen de architectuur niet ten goede komt.

Rechterzijgevel

De rechterzijgevel van het woongedeelte steekt iets naar voren ten opzichte van die van het bedrijfs gedeelte. Op de in de 20^e eeuw, op de uitgemetselde hoekliseen bij de voorgevel na, geheel gecementeerde gevel is een plintmotief aangebracht. De gevel heeft op de hoek met de zijgevel van het bedrijfs gedeelte eenzelfde hoekliseen als de genoemde op de hoek met de voorgevel. De hoekliseen ter hoogte van de stal is echter gecementeerd als de gevel zelf. De 20^e-eeuwse bakgoot op eenvoudig geprofileerde klossen van de voorgevel loopt door boven deze gevel. In het dakschild, dat gedekt is met rode tuile-du-Nord pannen, is in de vroege 20^e eeuw een dakkapel aangebracht, zoals er zich ook drie aan de voorzijde bevinden, met wangen en een timpaan.

De indeling van de gevel is waarschijnlijk in grote lijnen oorspronkelijk met op de begane grond twee vensters, die in de 20^e eeuw zijn gewijzigd van schuivende T-vensters naar een draaiend T-venster met eveneens 20^e-eeuws glas-in-lood bovenlicht (rechts) en een enkel venster met dito bovenlicht (links). Beide vensters zijn voorzien van raamluiken. In de gevel bevinden zich vijf ankers. Onder het rechter venster bevindt zich, deels in de stoep,

een kelderlicht.

De zijgevel van het stalgedeelte hoort gedeeltelijk bij de 20^e-eeuwse indeling van het woongedeelte met een toegangsdeur met glas en glas-in-lood bovenlicht uit de jaren '50 van de 20^e eeuw. Deze deur was voorheen de deur naar de voorstal. Rechts naast deze deur is in de 20^e eeuw een klein 2-ruits wc-raam aangebracht, waarnaast zich een enkel raam met kleppend bovenlicht bevindt. Dit venster heeft een houten onderdorpel met zinken bedekking en is voorzien van raamluiken. Rechts van dit venster bevindt zich een 2-ruits stalen stalraam, met daaronder de ingang naar de bietenkelder. De bietenkelder bevindt zich naast een oude staldeur met kraalschroten en een 4-ruits bovenlicht. In het laatste deel van de gevel, rechts naast de staldeur heeft de gevel nog een 9-ruits getoogd stalen stalraam en een 4-ruits stalraam eveneens van staal.

De rechterzijgevel van het stalgedeelte is vermoedelijk in de 19^e of 20^e eeuw ongeveer anderhalve meter naar binnen geplaatst om het voor karren mogelijk te maken naar binnen te rijden. In de gevel heeft zich, volgens een mededeling van de bewoonster van het pand, een grote inrijpoort bevonden.

Achtergevel

De achtergevel van het woongedeelte is grotendeels niet zichtbaar door de schuur. In het gecementeerde zichtbare gedeelte is 17^e- of 18^e-eeuws metselwerk te onderscheiden. In de geheel gecementeerde achtergevel van de stal, waar het plintmotief van de rechterzijgevel is doorgetrokken, bevindt zich op de begane grond een paneeldeur met aan weerszijden een stalen 4-ruits getoogd stalraam. Op de begane grond heeft de gevel bovendien een 4-ruits venster en onder de dakvoet bevindt zich een hooiluik met 17^e-eeuws geheng. Het rechterdeel van de gevel wordt aan het oog onttrokken door een open wagenschuur die tegen de gevel aan is gebouwd. De schuur heeft een zadeldak dat gedekt is met rode tuile-du-Nord pannen. In de schuur is de indeling van de achtergevel nog wel zichtbaar met een halfrond hooiluik met 17^e-eeuws geheng en aan weerszijden twee 4-ruits stalen stalramen. Deze ramen bevinden zich in dichtzettingen van eerdere grotere vensters.

Linkerzijgevel

De linkerzijgevel bevindt zich ter hoogte van het stalgedeelte op minder dan een halve meter van de zijgevel van het buurpand, dat ter hoogte van het woongedeelte er tegenaan is gebouwd. De gevel is met vier baksteenlagen opgehoogd, deels gecementeerd en bevat, naast veel 20^e-eeuws, 18^e-eeuws metselwerk.

Interieur

woongedeelte

Onder het rechter woonhuis bevindt zich een, voor dit onderzoek wegens eigendoms-geschillen gesloten, kelder, die volgens een mededeling van de eigenaar en dat wat zichtbaar was van buitenaf een tongewelf met dwarskappen of een kruis-graatgewelf heeft. Dit zou betekenen dat het gaat om een 17^e-eeuwse kelder.

Het woongedeelte is thans opgesplitst in twee gescheiden woonhuizen, maar de oorspronkelijke indeling van het pand is nog intact. De centrale gang is opgenomen in het linker woonhuis, dat links naast de gang waarschijnlijk, evenals in het rechter woonhuis, twee kamers heeft.

Het rechter woonhuis bestaat uit twee ruimten in het oorspronkelijke woongedeelte en is uitgebreid met één ruimte in het voormalige bedrijfsgedeelte, waar zich tevens de toegangsdeur bevindt. De kamers in het woongedeelte zijn halverwege de 20e eeuw afgewerkt met verlaagde plafonds, behang en voorzetwanden. In die periode zijn tevens de ramen gewijzigd, van schuif- in draairamen. Een deel van de kozijnen dateert echter uit de late 18^e of vroege 19^e eeuw. In de later aangebrachte ruimte in het bedrijfsgedeelte loopt de ankerbalk van het eerste gebint van het bedrijfsgedeelte door.

De trap naar de verdieping bevindt zich in het halletje achter de voordeur in het bedrijfsgedeelte. De indeling op de verdieping is in de 20e eeuw na de oorlog gerealiseerd. Op één plaats is hier een gebiljoend spantbeen in het zicht.

De kap van het woongedeelte staat haaks op die van het stalgedeelte en de nok loopt evenwijdig aan de Dorpsstraat. De kap heeft aan de rechterzijde een dakschild en aan de linkerzijde een topgevel en bestaat uit drie gestapelde debalkjukken, waarvan de buitenste twee geheel uit laat 17^e- of vroeg 18^e-eeuwse eiken onderdelen bestaan en de middelste geheel uit 18^e- of 19^e-eeuws grenen. In het midden steekt de kap van het stalgedeelte in het dakvlak. De drie gebinten staan niet op gelijke afstand van elkaar. Het rechter gebint staat dicht bij de gevel dan het linker gebint. Mogelijk zijn de gebinten in de 18^e of 19^e

eeuw verplaatst en is er toen eveneens het middelste grenen gebint tussen geplaatst. Wellicht hangt dit samen met de veronderstelde inkorting van het woongedeelte aan de linkerkant, waar immers de hoekliseen thans ontbreekt.

stalgedeelte

De stal heeft nog een oorspronkelijke indeling met grupstal evenwijdig aan de achtergevel. Tegen het woonhuis aan is zowel aan de rechter- als aan de linkerzijde het woongedeelte uitgebreid met een ruimte in de stal. Aan de linkerzijde is in de 20^e eeuw een ruimte met plat dak gerealiseerd tussen de stijlen van het eerste en tweede gebint en de linkerzijgevel. Aan de rechterzijde gaat het om een ruimte aan weerszijden van het eerste gebint van het stalgedeelte, waarnaast zich een hok bevindt waar de bieten werden gewassen en opgeslagen.

De grupstal tussen de achtergevel en het laatste gebint bestaat uit een mestgoot en een afscheiding met stalrepels. Hierboven bevindt zich een hooizolder.

De zolder van de stal bestaat uit één grote ruimte die door middel van een lage muur en een houten wand is afgescheiden van de zolder van het woongedeelte.

De zolder kent een niveauverschil: de hooizolder boven de grupstal ligt lager dan de zolder boven de rest van de stal. De zolder boven het woongedeelte ligt ook weer hoger dan de rest.

In de muur die de twee zolders scheidt, waarschijnlijk is dit de oude brandmuur, lijken delen van een juk te zijn opgenomen. Het ankerbalkgebint op deze plaats is in de 18^e eeuw vervangen door een muur.

De oorspronkelijke eiken ankerbalkconstructie in de stal, bestaande uit drie eiken gebinten op de begane grond en een gestapelde constructie met krommers boven de zoldervloer, is nog grotendeels intact.

Het lijkt er voornamelijk op dat de kap in de late 18^e of de vroege 19^e eeuw een opknappbeurt heeft gehad waarbij de rechtergevel naar binnen is geplaatst om hoogte voor een inrijpoort voor een kar te kunnen realiseren en waarbij delen van de gebinten en alle sporen zijn vervangen door grenen delen en grenen windverbanden zijn aangebracht. De kap heeft aan de rechterzijde geen windverbanden en ook sporen van eventueel verdwenen windverbanden zijn niet te vinden.

De tweede en de derde ankerbalk zijn grenen en mogelijk ook in die periode vervangen.

Op enkele van de eiken onderdelen van de kap zijn telmerken aangebracht en in het spantbeen van het laatste gebint is een timmermansmerk gekrast, KNB.

Schuur op het achterterrein

Op het achterterrein van de boerderij staat een schuur uit de eerste helft van de 19^e eeuw. De schuur is tot in de 20^e eeuw als molen met elektrische aandrijving in gebruik geweest en doet nu dienst als garage.

Alle gevels zijn gecementeerd en de mansardekap is gedekt met gesmoorde oud Hollandse pannen.

De deels met klimop begroeide witgeschilderde voorgevel heeft een zwart geschilderde plint en drie gevelopeningen. Naast de hoge dubbele inrijpoort bevindt zich een 4-ruits houten venster en erboven een soort hooiluik. De hoek die de voorgevel maakt met linkerzijgevel is afgeschuind om de doorgang naar een overkapping van het erf links naast de schuur te vergroten.

De rechterzijgevel is eveneens grotendeels begroeid en in deze gevel bevinden zich op verdiepingsniveau drie stalen 4-ruits stalramen en één dito raam op de begane grond uiterst rechts in de gevel.

De achtergevel is volledig grijs gecementeerd en heeft links van het midden een 4-ruits houten venster en op de verdieping een 4-ruits stalen stalraam.

De linkerzijgevel waartegen de genoemde overkapping is geplaatst heeft drie ijzeren empirevensters met spinnenkoprag-roede verdeling, één houten 4-ruits venster en een half-rond ijzeren raam.

In de schuur is de constructie van de molen nog deels aanwezig.

Bijlage 2 Bouwhistorisch onderzoek van de bebouwing aan de Dorpsstraat 124/126 te Renkum: Waardering van de panden

Historische en stedenbouwkundige waarde

De boerderij aan de Dorpsstraat 124/126 in Renkum heeft veel historische waarde als één van de weinige boerderijen die in dit deel van Renkum bewaard is gebleven. Het pand heeft een hoge stedenbouwkundige waarde als overblijfsel van de agrarische geschiedenis van Renkum en is van belang in het straatbeeld, waar thans woonhuizen het straatbeeld domineren en waar deze boerderij een symbool is van de achtergrond van een dorp als Renkum.

Monumentale waarde

Categorie 1: hoge monumentale waarde (behoud is noodzakelijk)

Categorie 2: positieve monumentale waarde (behoud is wenselijk)

Categorie 3: indifferente waarde

CONSTRUCTIE

Bouwmassa: cat. 1

De bouwmassa uit de bouwtijd is in vorm grotendeels intact en heeft een hoge monumentale waarde: behoud is noodzakelijk.

Balklagen: cat. 1

De balklagen in het woongedeelte zijn niet zichtbaar.

De balklaag in het stalgedeelte hoort bij de oorspronkelijke opzet en heeft een hoge monumentale waarde.

Kapconstructie: cat. 1

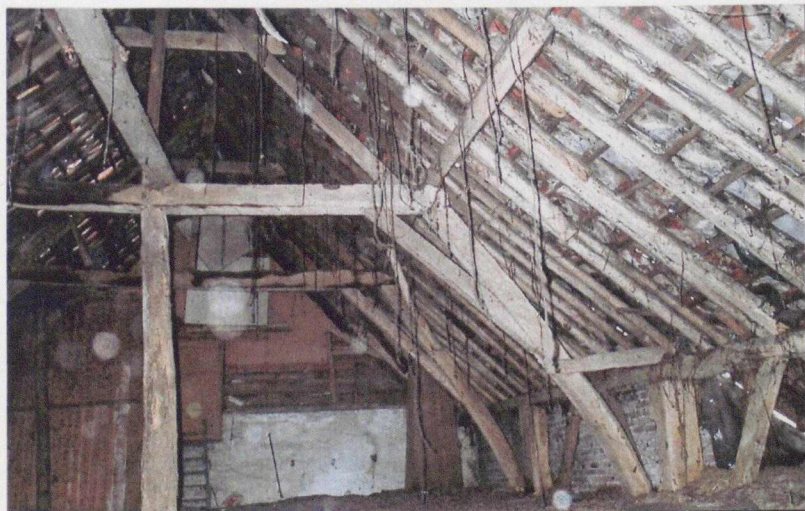
De kapconstructie van het woonhuis bestaat gedeeltelijk uit oorspronkelijke eiken gebinten, deze hebben een hoge monumentale waarde. Het grenen gebint ertussen is geplaatst hoort bij een wijziging in de 18^e of 19^e eeuw en heeft een hoge monumentale waarde.

De kapconstructie van het bedrijfsgedeelte heeft vanwege zijn gaafheid een hoge monumentale waarde.

Exterieur

Voorgevel: cat. 1/3

De voorgevel van het woongedeelte is in opzet oorspronkelijk en vormt een belangrijke gevel in de Dorpsstraat en heeft een hoge monumentale waarde. De dakkapellen

Afb. 6 Kapconstructie van het bedrijfsgedeelte. (Foto BAAC).

Afb. 7 Timmermansmerk op een van de eiken onderdelen van de kap. (Foto BAAC).

Afb. 8 Hoek van de rechter zijgevel van het bedrijfsgedeelte. Tegen de achtergevel is een kleine wagenschuur aangebouwd (foto BAAC).

en de ramen met de glas-in-lood bovenlichten zijn in de 20^e eeuw toegevoegd en hebben een indifferente waarde.

Zijgevels: cat. 1

De linkerzijgevel van het woongedeelte is vermoedelijk geheel intact (tenzij later verkleind) en heeft een hoge monumentale waarde.

Zowel de linker- als de rechterzijgevel van het stalgedeelte hebben nog hun oorspronkelijke vorm en indeling en hebben een hoge monumentale waarde.

Achtergevel: cat. 1/2

De achtergevel, waarin zich twee hooiluiken bevinden met 17de-eeuws geheng heeft een hoge monumentale waarde, omdat de gevel nog de oorspronkelijke indeling uit de 18de eeuw weerspiegelt. De open wagenschuur tegen de achtergevel is een 19de-eeuwse toevoeging en heeft een positieve monumentale waarde.

Interieur

Woongedeelte: cat. 1/3

Het woongedeelte met centrale gang en symmetrische indeling is oorspronkelijk en heeft

Afb. 9 Begane grond van de wagenschuur waarin een deel van de achtergevel van het hoofdbouwwerk zichtbaar is (foto BAAC).

een hoge monumentale waarde. De 20^e-eeuwse afwerking van de ruimten heeft een indifferente waarde.

De indeling van de verdieping halverwege de 20^e eeuw aangebracht en heeft een indifferente waarde.

Stalgedeelte: cat. 2/3

De indeling van de stal, met grupstal en hooizolder is grotendeels ongewijzigd en heeft een positieve monumentale waarde. De 20^e-eeuwse uitbreiding van het woongedeelte heeft een indifferente waarde.

Afbeeldingenlijst

Afb. 1 Locatie van het onderzoeksgebied.

Afb. 2 Overzicht van de ARCHIS vondstmeldingen op de IKAW kaart.

Afb. 3 Renkum en omgeving op 1872 (bron chromotopografisch kaart).

Afb. 4 Overzicht van de boorpunten.

Afb. 5 Voorgevel en rechterzijgevel
(foto BAAC).

Afb. 6 Kapconstructie van het bedrijfsgedeelte. (Foto BAAC).

Afb. 7 Timmermansmerk op een van de eiken onderdelen van de kap. (Foto BAAC).

Afb. 8 Hoek van de rechter zijgevel van het bedrijfsgedeelte. Tegen de achtergevel is een kleine wagenschuur aangebouwd (foto BAAC).

Afb. 9 Begane grond van de wagenschuur waarin een deel van de achtergevel van het hoofdgebouw zichtbaar is (foto BAAC).

Very faint, illegible text block, likely containing a description or report details.

Faint text in the top right corner, possibly a page number or reference.

Faint text in the bottom right corner, possibly a page number or reference.